

Τα κοινωνικά δικαιώματα είναι θεμελιώδη δικαιώματα

της Ελληνικής Ένωσης για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου

Το Κοινωνικό Κράτος Δικαίου, ιδίως μάλιστα στο πεδίο της κοινωνικής ασφάλισης και του εργατικού δικαίου, συλλογικού και ατομικού, δεν αποτελεί απλώς στοιχείο της ταυτότητας του Ευρωπαίου Πολίτη, όπως διαμορφώθηκε ιστορικά τα μεταπολεμικά χρόνια. **Τα κοινωνικά δικαιώματα είναι θεμελιώδη**, δηλαδή ο πυρήνας τους δεν μπορεί να παραβιάζεται, ούτε από τον εθνικό νομοθέτη, ούτε από τους υπερεθνικούς οργανισμούς όπως η Ευρωπαϊκή Ένωση, ακριβώς διότι στο θεμέλιο νόμο της εθνικής αλλά και της κοινοτικής έννομης τάξης, στο κοινωνικό συμβόλαιο που συγκροτεί την πολιτεία, περιλαμβάνονται ως συστατικές οι ρυθμίσεις που διασφαλίζουν ένα ελάχιστο επίπεδο κοινωνικής προστασίας.

Η ψήφιση, τον περασμένο Μάιο, του νόμου 3845/2010 «Μέτρα για την εφαρμογή του μηχανισμού στήριξης της ελληνικής οικονομίας από τα κράτη μέλη της ζώνης του ευρώ και το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο» αποτέλεσε την αφετηρία μιας σειράς νομοθετικών πρωτοβουλιών, στο πεδίο των εργασιακών σχέσεων και του συστήματος κοινωνικής ασφάλισης, που παραβιάζουν θεμελιώδη κοινωνικά δικαιώματα κατοχυρωμένα στο Σύνταγμα και το διεθνές δίκαιο. Κατ' επίκληση του Μνημονίου Συνεργασίας και της στρατηγικής εξόδου της οικονομίας από την κρίση, επιχειρείται **η συρρίκνωση βασικών εγγυήσεων του κοινωνικού κράτους δικαίου, ενώ παράλληλα το βάρος της εξόδου από την κρίση επωμίζονται πρωτίστως οι εργαζόμενοι, οι συνταξιούχοι, οι νέοι, οι μητέρες ανήλικων παιδιών και εκείνοι που βρίσκονται στο μεταίχμιο προς τη συνταξιοδότηση.**

Πέρα, όμως, από την περιστολή κοινωνικών δικαιωμάτων, διαπιστώνεται η σταδιακή μεταφορά αρμοδιοτήτων από το Κοινοβούλιο προς την εκτελεστική εξουσία, με νομοθετικές εξουσιοδοτήσεις οι οποίες δεν πληρούν τις προϋποθέσεις που θέτει το Σύνταγμα. Αυτού του είδους η πρακτική συνιστά δείγμα μιας ευρύτερης υποχώρησης ουσιαστικών χαρακτηριστικών του δημοκρατικού και κοινωνικού κράτους δικαίου. Ειδικότερα, επισημαίνονται ενδεικτικά οι ακόλουθες παραβιάσεις:

1. Στο άρθρο δεύτερο παρ.9 του Ν. 3845/2010 παρέχεται γενική και αόριστη εξουσιοδότηση για έκδοση προεδρικών διαταγμάτων σε θέματα που αφορούν τη διαδικασία προσφυγής στον Οργανισμό Μεσολάβησης και Διαιτησίας, την αύξηση των ορίων απολύσεων κλπ., χωρίς να καθορίζονται έστω ελλειπτικά οι κατευθύνσεις των ρυθμίσεων αυτών.

2. Στο άρθρο δεύτερο παρ. 7 του ίδιου νόμου προβλέπεται ότι οι όροι των ομοιοεπαγγελματικών και επιχειρησιακών συμβάσεων εργασίας μπορούν να αποκλίνουν έναντι των αντίστοιχων όρων κλαδικών συμβάσεων εργασίας, καθώς και των εθνικών γενικών συλλογικών συμβάσεων εργασίας και ότι οι όροι των κλαδικών συμβάσεων εργασίας μπορούν να αποκλίνουν έναντι των αντίστοιχων όρων εθνικών γενικών συλλογικών συμβάσεων εργασίας. Έτσι καταλύεται η αρχή της ευνοϊκότερης ρύθμισης και καταργούνται τα κατώτατα όρια αποδοχών.

3. Στο σχέδιο προεδρικού διατάγματος που ανακοίνωσε ο υπουργός Εργασίας (και κατόπιν των γενικευμένων αντιδράσεων ενσωματώθηκε στο νομοσχέδιο για τη μεταρρύθμιση του συστήματος κοινωνικής ασφάλισης) περιλαμβάνεται ρύθμιση που στην πράξη αφαιρεί τη δυνατότητα μονομερούς προσφυγής στη Διαιτησία από τις συνδικαλιστικές οργανώσεις των εργαζομένων, στο πλαίσιο των συλλογικών διαπραγματεύσεων. Με τον τρόπο αυτό καταστρατηγείται η συνταγματικά κατοχυρωμένη συλλογική αυτονομία, αφού η Διαιτησία συνιστά προέκταση των συλλογικών διαπραγματεύσεων, χωρίς την οποία μταιώνεται κατ' ουσίαν η δυνατότητα σύναψης συλλογικών συμβάσεων εργασίας.

4. Στο ίδιο προεδρικό διάταγμα εισάγονται αδικαιολόγητες μισθολογικές διακρίσεις εις βάρος των νέων

εργαζομένων, κατά παράβαση του άρθρου 22 παρ.1 του Συντάγματος, που κατοχυρώνει δικαίωμα ίσης αμοιβής για ίσης αξίας εργασία, καθώς επίσης σε αντίθεση προς τις οδηγίες 2000/43/ΕΚ και 2000/78/ΕΚ, που απαγορεύουν δυσμενή μεταχείριση λόγω ηλικίας στον τομέα της απασχόλησης.

5. Επίσης, στο ίδιο νομοσχέδιο, οι θεσπιζόμενες αλλαγές καταλαμβάνουν και εκείνους που έχουν θεμελιώσει ώριμα ασφαλιστικά δικαιώματα, κατά παράβαση των συνταγματικά κατοχυρωμένων αρχών του κοινωνικού κράτους δικαίου και της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης των πολιτών προς τη δημόσια διοίκηση.

6. Περαιτέρω, στο ασφαλιστικό νομοσχέδιο προβλέπεται, κατά παράβαση των άρθρων 22 παρ. 5 και 25 παρ. 1 του Συντάγματος, η απαλλαγή του κράτους από κάθε υποχρέωση για κάλυψη τρέχοντος ή μελλοντικού ελλείμματος των επικουρικών ταμείων και κλάδων και των επαγγελματικών ταμείων, μετά την 1.1.2011.

7. Στο ίδιο σχέδιο νόμου το επίπεδο της βασικής σύνταξης ορίζεται στο ύψος των 360 ευρώ, που κρίνεται ανεπαρκές για τη διασφάλιση ενός αξιοπρεπούς επιπέδου διαβίωσης και κατ' επέκταση αντίθετο στις αρχές του σεβασμού της αξίας του ανθρώπου και του κοινωνικού κράτους δικαίου.

8. Η ολοσχερής αναστολή καταβολής της σύνταξης σε περίπτωση απασχόλησης των συνταξιούχων, που προβλέπεται στο εν λόγω σχέδιο νόμου, προσκρούει σε περιουσιακά δικαιώματα των συνταξιούχων και είναι αντίθετη στο άρθρο 1 του Πρώτου Πρόσθετου Πρωτοκόλλου της ΕΣΔΑ.

Όλες οι προηγούμενες νομοθετικές πρωτοβουλίες απηχούν μία αντίληψη άνευ όρων μείωσης των κρατικών δαπανών, που δεν συνάδει με βασικές κατακτήσεις του νομικού μας πολιτισμού. Οι αναγκαίες προσαρμογές για την έξοδο της οικονομίας από την κρίση δεν είναι ανεκτό να πραγματοποιηθούν χωρίς να ληφθούν υπ' όψιν οι δεσμεύσεις που απορρέουν ιδίως από το Σύνταγμα, τις κυρωθείσες Διεθνείς Συμβάσεις Εργασίας, τον Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Χάρτη και την ΕΣΔΑ.

Πέραν των προηγούμενων όμως, η αναίρεση ή συρρίκνωση των κεκτημένων αυτών αναπόφευκτα οδηγεί σε όξυνση της κοινωνικής διαμαρτυρίας. Η αντιμετώπιση της διαμαρτυρίας αυτής από το κράτος εγκυμονεί μείζονες κινδύνους και για τα ατομικά δικαιώματα, όπως η προσωπική ελευθερία, η ιδιωτικότητα, το δικαίωμα της συνάθροισης κλπ. Τα ατομικά είναι αδιαίρετα των κοινωνικών δικαιωμάτων: η ελληνική εμπειρία της κρίσης απλώς το ξαναθυμίζει με οδυνηρό τρόπο.

(αναδημοσίευση)